

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Conflictul și presa.

Sibiu, 27 August n.

Biserica noastră autonomă și națională a avut și altădată, poate că mai de multeori decum ar fi trebuit, mici neînțelegeri cu guvernele de pe vremuri ale țării noastre, dar toate le-a aplanat pe calea bunei înțelegeri, prin lămuriri și capacitări temeinice, bazate pe drepturi vechi și inalienabile, de cari s'a bucurat totdeauna, și între cari primul loc îl ocupă dreptul de a-și avea limba sa națională ca limbă liturgică, adică limba credincioșilor, limba românească.

La aplanarea acestor mici neînțelegeri din trecut nu am avut trebuință de cooperarea nimănui, nici noi, nici guvernul, ci buna înțelegere a fost restabilită pe calea corespondenței oficiale, prin explicări reciproce și convingătoare.

Cu părere de rău am văzut însă, că în noul conflict, născut între guvernul țării și biserica noastră din cauza limbei de catehizare la școalele de stat, a intrat în războiul de condee și un factor, foarte însemnat de altcundă, dar cu totul nechemat, *presa*, care în loc să dea mână de ajutor, — dacă odată s'a amestecat în afacere, — ca chestia să fie limpezită și aplanată conform dreptății și legalității, s'a pus din capul locului pe punctul greșit de vedere, că guvernul *trebuie* se aibă dreptate, după ce e vorba de limba maghiară, deci de un mare interes de stat maghiar!..

Am înțeles, firește, presa maghiară, care cu atitudinea observată în această neplăcută afacere, în neîndreptățita pretensiune a ministrului de culte de a se face catehizarea elevilor gr.-ort. români, fie și nu-

mai în parte, în clasele superioare, în limba maghiară, ne-a întărit de nou în credința, că-și croște judecata în chestii de însemnătate mare fără a le cunoaște și fără a le studia, iar prin aceasta seduce numai opinia publică maghiară și o face să se pună și ea pe puncte greșite de vedere.

Pe lângă o astfel de superficialitate, ca să nu folosim o expresiune și mai aspră, dar de astădată cu totul justificată, să nu se mire apoi nime, dacă opinia publică maghiară e rău informată și aprobă lucruri pe cari de altcundă nu le-ar aproba, și să nu se mire nime, că în urma acestei informații greșite, în urma acestei sugestii puse în sarcina întregului popor maghiar greșelile săvârșite numai de unii singuratici din sânul său, pentru că aprobându-le și el, în urma serviciilor rele pe cari i le face presa, se identifică cu ele și se face vinovat de ele, firește, fără voe.

Ca să rămânem la cazul care ne preocupă, putem să spunem, că toată lumea cultă știe, și o spun și legile patriei noastre, că catehizarea aparține exclusiv bisericilor, că ele au dreptul, dar și datorința, să se îngrijască de ea, și totuși în țara întreagă, durere, nu s'a găsit nici o gazetă maghiară, care să o știe aceasta, și să o spună publicului său cetitor, dar să spună și ministrului: nu te amesteca în chestia catehizării, pentru că nu-ți aparține competenței!

Toată lumea știe, că limba liturgică în biserica noastră e limba română, și că religia *nu poate* fi predată elevilor în altă limbă, decât în limba liturgică, lucru pe care de altcundă l-a recunoscut și ministrul însuși, și totuși, nu s'a aflat nici o

gazetă maghiară, care să fi avut curajul să spună pe față: *biserica română e de astădată în drept*, iar nu ministrul, care se amestecă fără nici o îndreptățire legală în afacerile interne ale unei biserici autonome și naționale!

În schimb însă au prezentat toate ziarele maghiare pe Arhieriei români ca pe niște răsvrățitori, cari caută ceartă și luptă cu guvernul, și cari *agitează* în contra ordinațiilor *legale* (?) ministeriale, pe când adevărul e, că Arhieriei nostri apără numai cu conștiințioasă biserica pusă din încrederea obștei sub conducerea lor.

Să fie ignorantă, ori răutate la mijloc? Poatecă și una și alta. Mai curând însă răutate și dușmănie, deși față de noi cu totul neîntemeiată și nemotivată. Și trebuie să ne pară rău de o ținută atât de dușmănoasă a presei maghiare față de noi și de biserica noastră, care între altele are și frumoasa misiune de a da țării și statului cetățeni supuși legilor, iubitori de pace și de adevăr, și care prin urmare ar merita să fie luată în apărare și din partea presei maghiare, atunci când nedreptate să caute a i se face. Iar că aceea ce se cere acum dela ea e nedreptate, o va înțelege ori ce om cu simț de dreptate și nepreocupat!

Asupra situației. În numărul din 20 August n. c. ziarul de frunte „*Pester Lloyd*” publică un remarcabil prim-articol, în care deplânge situația politică în care au ajuns Maghiarii, din vina conducătorilor lor, înguști la inimă și la vederi, și dorește poporului maghiar o mână tare, care să-l scoată din prăpastia în care a ajuns. Vom reproduce întregul articol în numărul viitor.

Peregrinaj la sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog.

— 24 August n.

La sărbătoarea „Schimbării la față a Dnului”, a peregrinat la mănăstirea Hodoș-Bodrog multime de popor, venit din diferite părți ale țării. Peregrinii au venit în preziua sărbătorii, cu începere dela 5 oare dimineața, în decursul întregii zile în grupe mai mici și mai mari. În grupe mai mari au venit din Zlatna, din Munții Apuseni, din Sinitea (com. Arad) și comunele învecinate, din Pâncota, sub conducerea preotului *Ioan Iercoșan*, din Jidovini (comitatul Caraș-Severin) și comunele învecinate, sub conducerea preotului *Alexandru Ogărlaci*, din Bagoș, comitatul Timiș și comunele învecinate sub conducerea preotului *Iosif Pelcu* și a învățătorului *Dimitrie Tigu*, din Chișoda Sănuțului român și Jadani, sub conducerea preotului *Victor Aga* și a învățătorilor *Paul Ivi*, *Iosif Ciorogariu*, *Cornel Popovici*, *Stefan Vulpe* și *Paul Oproane*, din Chevereșul-mare sub conducerea preotului *Georgiu Popescu*, iar în însoași ziua sărbătorii a venit multime de credincioși din Arad, Secusigiu, Murani, Nădlac și Pecica.

Preste tot numărul credincioșilor, cari au cercetat sfânta mănăstire la această ocaziune se urcă peste cinci mii.

La intrarea pe teritoriul mănăstirii toate grupele de peregrini au fost întâmpinate sub sunetul clopotelor cu solemnitatea îndată de arhimandritul *Augustin Hamsea*, asistat de părinții sfintei mănăstiri, și conduși la altarul capelei de vară, de unde arhimandritul a ținut fiecărei grupe câte un discurs de binevenire, și a rostit câte o rugăciune.

În preziua sărbătorii fiind ziua aniversară a Maiestății Sale preagloriosului nostru Împărat și Rege apostolic *Francisc Iosif* Întâiul s'a oficiat prin arhimandritul *Hamsea* cu asistența părinților mănăstirii doxologia, ridicându-se rugăciuni pentru sănătatea și îndelunga viață a Maiestății Sale. La finea serviciului divin pontificantul a ținut un discurs, în care a relevat însemnătatea zilei, accentuând tradiționala credință și alipire neclătită a bisericii și poporului român față de preafinutul tron și augusta casă domnitoare.

În preseara zilei după ce s'a ocolit biserica sfintei mănăstiri și s'au cetit pa-

FOIȘOARĂ.

Activitatea literară a Metropolitului Andreiu b. de Șaguna.

(Fine.)

de Gh. Tulbure.

Aceste roade neașteptate de bogate Șaguna le atribuie mai ales dragostei dintru Arhidiezei și clerului său.

Dorește, ca aceste sfinte Evanghelii „să-i povățuiască și mai departe la păzirea bunei înțelegeri și a dragostei, spre binele lor vremelnice și vecinic”.

La anul 1864 Șaguna retipărește și *Molitvelnicul* cu litere cirile, a cărui primă edițiune a apărut pe vremea mitropolitului Varlaam (1869), următorul în scaunul dela Bălgrad al lui Sava II.

Nu numai acest Molitvelnic, ci toate cărțile bisericești retipărite sub îngrijirea lui Șaguna, prin orânduirea cuprinsului, prin executarea esterioră și mai ales prin limba curată și frumoasă în care s'au redactat, alcătuiesc edițiunea cea mai bună a cărților rituale românești din cursul veacului trecut. Edițiunile lui Șaguna se prezintă în forma și în limba cea adevărată a cărților sfinte, așa cum s'a dezvoltat și s'a statornicit ea în curgerea veacurilor.

Sub raportul acesta sunt de bună seamă mult superioare edițiunilor cu litere latine, apărute în timpul mai nou la București, care, în paguba sfinteniei și a statorniciei limbii vechi bisericești, urmărind tendința greșită de romanizare a terminologiei noastre rituale, ni se prezintă într-o limbă stălcită și întortocheată, rod al celei mai crase lipse de gust și înțelegere.

Între cărțile retipărite sub îngrijirea lui Șaguna se întâmpină și câteva manuale didactice.

Acestea sunt:

Catehismul mic la 1851; *Teologia dogmatică*, *Tâlcul Evangeliilor* și *Catehismul bogat* la 1854; *Mărturisirea ortodoxă* și *Teologia morală* la 1855; *Teologia pastorală* la 1857.

Toate aceste manuale pentru trebuințele școlare par a fi operele unor dascăli sau preoți dinaintea de Șaguna, pe care acesta, în lipsa unor mai acomodate, s'a văzut necesitat să le retipărească, adăugând din ele și câte o prefață.

O astfel de prefață am găsit la *teologia pastorală* (1857), de care ne-am ocupat pe scurt în capitolul asupra scrierilor sale pastorale, și tot o asemenea prefață se află și la începutul *teologiei morale* (1855), intitulată:

Pregătiri și temeiuri ale moralului preste tot și deosebi ale moralului creștinesc.

Aici se arată mai întâi împărțirea materialului de morală creștină, care se desface, după întocmirea cărții în trei părți:

I. Se arată esența moralului în general, moralul creștin și starea morală a omului.

II. Se tâlcuiește mai cu deamărunț morală creștină.

III. Desfășurarea mai pe larg a acestor schițări pregătitoare formează cuprinsul acestui manual didactic, revăzut și retipărit sub supravegherea lui Șaguna.

Materialul, având în vedere măsura de înțelegere a celor pentru cari eră scris, este tratat în mod sumar și în stil comun, mărginindu-se numai la espunerea mult — puțin orânduită a noțiunilor elementare din domeniul vieții interne și externe a omului sub raportul moralei evanghelice.

Autoul acestui manual e posibil să fie identic cu cel al *teologiei dogmatice* (1854), de bună seamă însă Șaguna încă a adăus și a întregit ceva, cu prilejul revizuirii în care eră foarte conștiințios.

Tipografia diecezană. Ziarul „Telegraful Român”. Încheiere.

Pentru scoaterea la lumină a tuturor operelor sale, mitropolitul Șaguna s'a îngrijit, încă din bună vreme, de întemeierea unei tipografii proprii, fără de care știa bine, că o promovare rodnică a literaturii bisericești este cu neputință.

Încă în anul 1850, Șaguna roagă pe guvernorul Ardealului, baronul de Wohlgemuth, să-i încuviințeze înființarea unei tipografii pentru tipărirea de cărți bisericești și școlare, atât de necesară în scopul promovării religiozității și a culturii poporului român. Guvernatorul, bazat pe simțăminte de loialitate, pe înalta înțelepciune și credința probată a lui Șaguna îi concede întemeierea tipografiei, care cu toate piedecile puse în cale de ministrul Thun, instigat de sașii din Sibiu, s'a înălțat, s'a sfințit și s'a predat menirii sale culturale spre finea anului 1850.

Cu literele acestei tipografii, întemeiate cu cheltuiala sa proprie și cinstită apoi diecezei respective arhidiecezei sale, s'au tipărit toate scrierile ieșite din penă lui Șaguna.

Prin ridicarea acestei instituții culturale nemuritorului Arhieru a creat de o parte un factor puternic prin sprijinirea și înaintarea literaturii românești, bisericești și profane, de altă parte a întemeiat și un așezământ umanitar-filantropic, lăsând în testamentul său, ca din venitul ei să se ajutoreze familiile orfane ale preoților, al căror prestigiu i-a zăcut totdeauna la inimă.

Menirea tipografiei cum și considerațiunile, care l-au determinat pe Șaguna să o ridice sunt cuprinse în *cel dintâi produs literar* al acestei instituții, în *circularul* lui Șaguna din 27 August 1850 „cătră iubitul său cler și popor diecezan”.

tru evanghelii, s'a oficiat privegherea în capela de vară și s'au miruit credincioșii cari purtând lumini aprinse în mâni înfățișau în spațioasa curte a mănăstirii un aspect feeric.

În ziua sărbătorii s'a oficiat sfânta liturgie în capela de vară prin părintele arhimandrit, asistat de părinții mănăstirii și de preoții veniți cu peregrinii. La finea sfintei liturgii arhimandritul Hamsea a ținut o vorbire care a fost ascultată cu multă atențiune de credincioși. În această vorbire luându-și de temă viața și modul, în care chemați suntem a trăi pe acest pământ a dezvoltat vorbitorul un adevărat program de viață creștinească, imbinând doctrina evangheliei cu trebuințele vieții practice ale poporului, și arătând și demonstrând cu citate din sfânta evanghelie și cu multime de exemple din viață, că aceea ce dorim noi oameni prin viața noastră, și anume bunăstarea noastră aici pe pământ și fericirea dincolo de mormânt, o putem ajunge și realiza numai împlinind voința lui Dumnezeu depusă în sfânta evanghelie și în învățătura sfintei noastre biserici drept măritoare.

După terminarea serviciului divin credincioșii, dintre cari partea cea mai mare s'au împărțit cu sfintele taine, și au primit și taina sfântului maslu, — mângăiați și recreați spiritualmente au plecat în cea mai frumoasă ordine în diferite grupe — cântând psalmi și cântări duhovnicești, — însoțită fiind fiecare grupă de arhimandritul Augustin Hamsea și părinții Sfintei Mănăstiri până la ieșirea lor de pe teritoriul acesteia. Și la despărțire părintele arhimandrit a ținut fiecărei grupe de peregrini câte un discurs, — rugând pe Dumnezeu, ca sfintele rugăciuni, ridicate în acest lăcaș, dumnezeieștile învățături auzite aici să afle pământ roditor în inimile lor, ca sporind în fapte bune creștinești, — să poată purta și birui tot ce mai mult succes multe greutăți și năcazuri ale vieții.

Terminând constat din cele ce am văzut și auzit și cu această ocaziune că peregrinarea la sfânta Mănăstire a devenit în adevăr o trebuință spirituală a poporului.

Coresp.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească din protopresbiteratul Dej.
(Fine).

Trecând și peste acest obiect s'a cetit rezoluțiunea cons. din 7 Nov. 1908 nr. 12853 Epitr. referitor la conculsul conferenței din a. tr. în privința acuirării unei case tractuale, în care se zice, că conculsul acela să se desbătă și în sinodul protop. din a. c., dar acolo în scopul acesta să nu se decreteze decât astfel de impozite, cari se pot încasa prin organele noastre autonome. Tot în obiectul acesta s'a cetit apoi și rezoluțiunea P. Ven. Consistor din 4 Iuliu a. c. nr. 7643 Epitr., prin care în vederea, că comunele bisericesti împreună cu preoții și învățătorii din acest tract sunt împovorate cu multe impozite culturale, generale și locale, nu se aprobă conculsul sinodului protopresbiteratului, ci se dispune să se renunțe la el până la timpuri mai bune.

Rezoluțiunile acestea au adus în nedumerire pe preoțimea tractuală, deși acestea sunt în favorul ei, căci prin conculsele ei din conferență și sinod, a voit a satisface toamă ordinelor consistoriale de mai înainte în privința acuirării unei case tractuale care când aici în Dej.

Drept aceea conferența a decis, că: având în vedere, că teritoriile și spesele de edificare pretutindenea se scumpesc mereu și astfel și în Dej acuirarea unei case tractuale, fie cât de modestă, mai târziu va fi și mai anevoioasă; apoi având în vedere, că în scopul acesta s'au încasat deja 131 cor. dela unele comune bis. fără greutăți și în urmă având în vedere, că conculsul conferenței este aprobat deja de sinodul protopresbiteratului și așa ar fi consult să se susțină cel puțin până când s'ar aduna atâția bani, din cari să se poată edifica barem o nouă odaie lângă casa parohială (proprietatea fondului Rudolfin), modesta locuință a protopresbiterului, în care să se poată așeza cancelaria, arhiva și biblioteca protopresbiterală (în lipsa altui loc arhivul și biblioteca de prezent să păstrează în biserică), cu atât mai vădit, căci impozitele puse pe comunele bis., pe preoți și învățători nici pe departe nu ating proporția congruei și ajutoarelor ce le capătă de la stat și cari altcum ar fi putut cădea toate numai în sarcina poporului: rezoluțiunile consistoriale se transpun spre deliberare sinodului protopresbiteratului și apoi conculsul celui P. Ven. Consistor spre revizuire și deciderie finală, iar conferenței i se va raporta despre rezultat cu ocaziunea proximei întruniri.

S'a cetit apoi scrisoarea P. Cuv. Sale dlui protosinel și asesor consistorial Dr. Miron E. Cristea, prezidentul direcțiunii inst. de credit și economii soc. pe acții „Lumina” din Sibiu de datul 1 Maiu 1909, prin care aduce mulțumită preoțimei tractuale pentru sprijinul ce i-a dat la înființarea acestei instituțiuni culturale rugându-o pentru sprijin și mai departe căștigându-i depuneri număroase și clientelă solidă și sigură, ceea ce s'a luat spre știre cu plăcere.

În firul comunicărilor oficiale șeful tractual a reînprospătat preoțimei în memorie câteva ordinațiuni consistoriale: că preoții să supravegheze pe învățători să nu neglige religiunea și limba română în școalele noastre din anumite considerațiuni în favorul altor obiecte de învățământ; apoi la estradarea estraselor matriculare să nu șohimonoasească numele de familie scriindu-le cu ortografia străină, și în urmă să aducă la cunoștință din nou, că în virtutea unui ordin ministerial din anul acesta la competențele învățătorilor nostri confesionali calificați și instituți definitiv se votează ajutor de stat și acolo unde este școală elementară de stat, dacă școala confesională în celelalte privințe corespunde rezerințelor legii, deci să se pună edificarea școlare în ordine legală, și pentru întregirea competențelor învățătoarești, unde e de lipsă să se ceară ajutor de stat.

Iar în firul propunerilor la cererea preotului I. Andrei conferența a decis: P. V. Consistoriu să binevoiască a convoca pe toți preoții din arhidieceză la o

conferență generală cât mai curând în care să se decidă, — ce ținută să observe preoțimea față de multele nedreptăți ce ni le face bisericii guvernul, mai cu samă în privința congruei și a altor afaceri bisericesti și școlare, și întrucât va fi cu putință să se ocupe și cu unele chestii administrative mai importante și urgente după cum va vedea atunci, că e de lipsă.

În urmă s'a satorit programul agendelor pentru conferența viitoare: Conferența proximală se va ține în Diug în luna lui Iulie st. n., la serviciul divin va predica preotul G. Micu despre obiectul ce îl va designa și comunica de timpuriu preotul local; preotul G. Hango va refera asupra rapoartelor intrate dela preoți despre activitatea lor; preotul Aug. Bodea va compune și ceti o disertatiune despre obiectul ce îl va designa șeful tractual ori P. Ven. Consistoriu; se vor examina rațiunile bibliotecii pro 1909, și i se va satori budgetul pro 1911, iar preoții G. Hango și Z. Manu vor propune cărțile nouă de procurat pe samă ei; șeful tractual va face eventualile comunicări oficiale și se vor pertracta eventualele propuneri, cari însă trebuie prezentate presiului în scris și subscrise de propunătorii înainte de a trece la ordinea zilei etc.

Nefind alte obiecte de pertractat șeful tractual-president a închis conferența la 3 ore p. m. mulțumind preoțimei, că de astădată s'a prezentat într'un număr atât de frumos și că la pertractarea obiectelor puse la ordinea zilei a luat parte atât de viu. Dar și de astădată și pune la inimă îngrijirea de interesele bisericesti, a școlii și a poporului, de care ca adevărați apostoli, nu i ertat să se despartă nici în bine nici în rău; iar îngrijirea aceasta o vor dovedi atunci, când își vor împlini datorințele totdeauna, din toate puterile și în toate privințele, căci dumanii sunt mulți și tari, iar trebuințele multe și mari. — Cavintele protopresbiterului au fost urmate de strigări însuflețite: Să trăiască!

După încheierea conferenței preoții și alți onorațorii iar s'au întrunit la masa parohului local jubilat, unde li sa dat un prânz bogat și gustos. Șirul toastelor l-a început șeful tractual golind poculul în sănătatea și viața îndelungată a bătrânului, dar încă vigurosului și foarte activului, și de toți iubitelui și veneratului nostru cap bisericesc, I. P. S. S. arhiep. și metr. Ioan Meșian și apoi în sănătatea și viața îndelungată și fericită a preotului jubilat Const. Bodea, apoi le-au continuat alții în onoarea șefului tractual, în onoarea noului preot fiul iubitelui preot, care numai cu câteva ore mai înainte a fost introdus în parohie, și așa mai departe.

După ridicarea dela masă preoții și mulți din popor iar s'au dus la școală, unde s'au delectat în piesa teatrală comică însoțită de cântări „Ruga dela Chiseteu” predată cu bun succes de corul țărănesc al tinerimei din loc sub conducerea inv. T. Coroiu.

Terminându-se producțiunea teatrală și apropiindu-se sara, preoții s'au despărțat la ale sale, în suflet cu ougetul și în inimă cu bucuria, că nici de astădată

n'au venit înzadar la conferență, ci se duc cu nouă învățături folositoare și cu nouă însuflețire de a lucra pentru binele poporului și pentru binele și cinstea lor. Doamne ajută, ca să și fie! G. H.

Serate de ale meseriașilor nostri.

Joi, în 29 Iulie 1909, „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, și-a ținut a 7 a ședință literară (a 3 a festivă). Prezidentul Tordășianu după ce comunică, că membrii distinsei familii Crișanu, cari își oferiseră binevoitorul concurs, din cauze neașteptate de voința lor de astădată au fost nevoiți a abziece dela conlucrare, — face dureroasa constatare, că nemiloasa moarte a redus șirurile membrilor nostri ajutatori prin moartea asesorului consist. Moise Lezar.

Adormitul în Domnul a fost dintre aceia, pe cari Marele Andrei li alesese și-i trimisese la învățătură mai înaltă în străinătate, pentru a-i forma împrejurimea și a-i fi oameni de încredere. Contemporan și împreună muncitor cu nemuritorul întemeietor al Reuniunii noastre, cu Nic. Cristea, M. Lezar și-a sprijinit în toate întreprinderile noastre. În veci amintirea lui!

Tractând în cele următoare despre școala de specialitate a pantofarilor și cismarilor din Sibiu, dlul Tordășianu arată, că scopul acestei școli este de a instrui în profesiunea pielăritului și a pantofăritului. Aici să predă în limba maghiară și germană corespondența comercială, matematica și geometria, contabilitatea, desemnul liber și geometrio, desemnul de specialitate, luarea măsurii, oroiul de model, știința despre picioare, despre materii și cunoștința despre unelte și să fac exerciții practice de atelier (laborator).

Instruarea elevilor (inașilor) ține 3 ani, iar a calfelor (sodalilor) 5 luni. Cea din urmă se ține de 2 ori la an, primul curs din 1 Sept. până în 31 Ian. 1910, iar al 2-lea începe cu Febr. și sfârșește în Iunie. Atestatele ce se dau la finea cursului îl ovalifică pe elev de calfă, care după o praxă de 2 ani poate deschide lucrătoare proprie. Elevii primiți la cursul de 3 ani nu plătesc nici un fel de taxă, iar între frecvenții cursurilor de 5 luni se împart stipendii, la cari consistorul nostru sibian concurge cu suma de 360 cor., ce se împart între frecvenții de relig. gr. or. Dl Tordășianu, felicitând pe elevii actuali în persoanele dlor I. Sărbu, m. pant. din Ofanbaia, N. Genie din Rodu, I. Dan din M.-Ludoș, D. Tăurean, I. Muntean, N. Roșca (din Săliște), I. Teșu și N. Davel, din Aciliu, G. Vărmăgian din Orăștie, N. Păcurar (Treisoane) și S. Zaharie din Hașeg, dorește ca exemplul lor să fie urmat și de alți frecvenți ai cursurilor viitoare.

Notarul Duca cetește protocoalele șed. administrative, iar după dsa sodalul lăcătuș, maturizant Ioachim Socu își desvoaltă interesanta sa conferință, în care descriind toate peripețiile prin cari a trecut până să imbrățișeze, primul între maturizantii noștri, cariera de lăcătușerie, ne descrie în colorii vii și înduioșătoare viața

Marea faptă culturală săvârșită de Șaguna, prin înălțarea acestei tipografii, se poate apreția mai bine astăzi, când avem înaintea ochilor mulțimea operelor, cu cari teacurile ei au sporit literatura românească în răstimp de preste o jumătate de veac.

* * *

Încă la începutul activității sale publice Șaguna, aruncându-se în valurile vieții politice și luptând pentru dezrobirea bisericii sale, simția lipsa unui ziar propriu, care să-i fie la îndemână ori de câte ori ar cere trebuința să-și rostească părerile în cauzele bisericesti și naționale, sau să pareze atacurile venite din afară contra acțiunilor sale publice.

Trebuința unui organ de publicitate cu un program național mai larg și mai lămurit o simția de altcum întreagă pătura intelectuală română de prin anii 1850, cu atât mai vădit, cu cât programul „Gazetei Transilvaniei” dela Brașov începea a nu mai fi deplin corespunzătoare exigențelor timpului.

De altă parte însuși clerul inferior, încă abia atins de lumina civilizațiunii, avea neapărată lipsă de un ziar politic-bisericesc, care să-l orienteze și să-l îndrume în activitatea sa pe terenul vieții publice. Șaguna cunoștea această trebuință și înțelegea bine, că prin un ziar, redactat sub îngrijirea sa, ar contribui în mare măsură la educația clerului său, infiltrându-i chiar convingerile și principiile sale politice.

Povățuit de aceste îndemnuri înalte, la trei ani după deschiderea tipografiei, întemeiază ziarul „Telegraful Român”, ca organ politic-bisericesc.

Și cât a trăit Șaguna „Tel. Rom.” a reprezentat, în toate împrejurările, politica bisericască a întemeietorului său po-

litica aceea, care conglăsuia totodată cu interesele naționale ale poporului său.

Dar ceea ce ne privește mai deaproape, sub raportul considerațiunilor noastre, este faptul că în coloanele „Tel. Rom.” au apărut multe din produsele spirituale ale lui Șaguna, mai cu seamă număroși articoli de cuprins politic, bisericesc și școlar și mai multe tratate polemice. În „Tel. Rom.” apăreau apoi frumoasele scrisori pastorale și multe din circularele sale, aici apăreau vorbirile cele clasice, care le rostea Șaguna în dieta țării sau în senatul imperial din Viena, alături de cuvântările sale bisericesti și alte povești, care le împărtășea clerului cetitor.

Tot în coloanele „Tel. Rom.” a început Șaguna faimoasa sa polemică cu redactorul „Gazetei Transilvaniei” din Brașov, purtată cu multă înverșunare, la anul 1855. Se știe anume, că Iacob Murășan, redactorul „Gazetei”, — din motive de ordin politic sau poate din motivul, că „Tel. Rom.” începuse a fi mai aprețiat și mai popular decât „Gazeta”, — a scris un articol personal la adresa lui Șaguna, combătând în termeni aspri principiile și atitudinea acestuia în cauzele politice. Atins în prestigiul și demnitatea sa de arhieru și cap politic al poporului său, Șaguna răspunde în „Telegraful Român”, apărându-se cu energie și veștejind cu indignare acuzele nedrepte ale lui Murășanu.

Mai târziu, pentru a răsfira orice umbră de bănuială asupra ținutei sale în sânul clerului său, Șaguna nu se mulțumește numai cu răspunsul din „Tel. Rom.”, ci se vede îndemnat să trimită și o circulară către cler, în care-i descopere amănunțit calumniile debitate în „Gazeta” și oprește chiar preoțimea de a mai abona și ceti „Gazeta” din Brașov și Calendariul lui Barițiu, ca unele ce sunt „pline de otravă sufletească”.

* * *

Și cu acestea cercetările noastre asupra activității literare a mitropolitului Șaguna au ajuns la sfârșit.

De încheiere ni se impune o reprivire și o constatare. Am trecut în revistă întreagă munca desfășurată pe terenul literelor de acest arhieru, care cu atât ne apare mai mare și mai strălucit, cu cât îl studiem și-l cunoaștem mai deaproape.

Scopul studiului nostru nu a fost acela de a supune opera literară a lui Șaguna unei riguroase analize critice — și am spus-o de repetite ori pentrue — ci mai ales de a înfățișa o monografie completă a activității sale pe terenul științific-literar, din care să răsară, ca dintr'o oglindă curată, personalitatea sa distinsă și superioară de arhieru învățat, dragostea sa nețărmurită și străduințele sale neîntrecute pentru promovarea literaturii bisericesti și culturii clerului și poporului său.

Intrucât am izbutit să ne apropiem de scopul propus, rămâne la aprețierea celor chemați a-și rosti judecata. Oricât de neajunse ar fi fost însă puterile noastre, sub raportul acesta nu ne îndoim, că istoria noastră literară-bisericască va consacra mitropolitului Șaguna una din cele mai luminoase pagini ale sale, o pagină, care și-a asigurat prin hărnicie.

În sfârșit, din activitatea literară a mitropolitului Șaguna se desface, pentru noi, o mare învățătură: aceea, că numai o căpetenie bisericască luminată prin erudițiune poate să se avante la înălțimea și strălucirea tronului ei arhieresc, prefăcându-l într'un izvor nesecat de foloase sufletești pentru turma păstorită, și că în rândul al doilea, numai un cler învățat și cult, așa cum îl dorea Șaguna, este în stare să devină un factor viu și folositor în viața noastră bisericască și națională.

de ucenic, apoi cea de sodal (calfă) și trece la viața frumoasă, pe care sodalii vrednici o au în Viena și în alte orașe mari din țările culte. Aduce binemeritate elojii societății române din Viena, care, în frunte cu generalul Lupu, cu medicul Dr. L. zar Popovici, cu Gramatovici, cu prezidentul Vătenu și alții, grupați în jurul „Clubului român”, își sacrifică cea mai prețioasă parte a vieții pentru a îndemna pe meseriașii noștri să cerceteze Viena, să se aplice acolo la lucru, să se perfecționeze, stăndu-le tuturor, ca adevărați părinți, în toate privințele, într'ajutor. Nu mai stăruie la acest loc asupra instructivei conferențe, care, fiindcă merită să fie cunoscută în cerc cât mai larg, spereze, că dl. Sociu o va da publicității în întregime.

Intre debutanții seratei s'a mai numărat Elisaveta Simtion cu poeziile „De aș avea de școală parte” și „Dorul mamei”; Voica și Victoria Baciu, prima cu „Regina Ostrogoților”, iar cealaltă cu „Orașul verde” și cu o dulce cântare, — ne-au încântat; sodalul pantofar Nicolae Roman cu „Glasul unui Român”, a fost la înălțimea chemării, iar tânărul Ana Părău, cu mai multe doine, ne-a fermecat și înălțat sufletele. Anecdotele și șodomanii dlui Ioachim Sociu, au stărnit veselie mare.

La fine, după sortarea alor 15 cărți-foletoare, prezidentul Tordășianu, mulțumind dlui Sociu, care a dat aureola de festivitate a seдинței, cum și celorlalți debutanți, invită la seдинța a 8-a, din 26 August.

„Invingătorul”.

NOUȚĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători a „Adormirii Maicei Domnului” numărul cel mai d'aproape al ziarului nostru apare Mercuri la orele obișnuite.

Școlar. La școala elementară de fete a Reuniunii femeilor române din Sibiu înscrierile se fac în zilele 1, 2, 3 și 4 Septembrie 1909 st. n. dela orele 8—12 a.m. și 3—5 după amiază, în localitățile școlii, strada Morii Nr. 8. Tacsă de înscriere este 4 coroane, dela care sunt dispensate elevele, ai căror părinți sunt membri ai Reuniunii. Didactrul e 20 coroane, care se poate solvi și în rate lunare de câte 2 coroane. *Diracțiunea.*

† Dr. I. T. Mera, medicul din Carlsbad, cum anunță „Tribuna”, a înecet din viață în Viena. Doctorul Mera era un bărbat în floarea vârstei, s'a distins atât ca medic, cât și ca scriitor de valoare. Volumul său „In lumea bazmelor” i-a câștigat un loc de onoare în literatura românească. Odihnească în pace!

Știre ziaristică. Dl. Dr. Sever Dan a intrat membru intern în redacția ziarului „Gazeta Transilvaniei”.

Hymen. Leontina Târnavăanu, Ibănești și Solomon T. Cotta, notar Bicz, cununăți.

Cu privire la examenele școlare dela sfârșitul anului școlastic ministrul de culte și instr. publică din țara noastră a dat o hotărâre unei școli primare din Arad, care ceruse sistarea acestor examene. Ministrul adecă otează, privitor la ținerea examenelor școlare, art. de lege XXXVIII din 1908 § 20 și art. XXVIII din 1876 § 12; de altă parte ține că *examinările sunt necesare și de aceea, pentruca tinerimea să se obișnuiască din frageda copilărie a da samă în public despre lucrarea săvârșită într'un an școlar, și totodată pentruca publicul și părinții să vadă și să prețuiască rezultatele obținute de învățătorime, — astfel examenele se susțin și mai departe.*

La Bruxela se va ținea în toamna acestui an primul congres al radiologilor. Va fi vizitat de cei mai de frunte oameni, cari se ocupă cu cercetările asupra radului. Va participa și dna Curie și William Ramsay.

Expoziția de portrete întocmită de secțiunea sibiiană a reuniunii „Sebastian Hann” se va deschide în 6 Sept. n. Catalogul cuprinde 222 de numere.

Curs pentru profesorii de igienă și pentru medicii dela institutule de învățământ se va începe în 15 Sept. la universitatea din Cluj. Este un curs gratuit și durează până la 15 Dec. a. c., sunt admisi doctorii în medicină și rigurosanții.

Cutremur. În provincia Siena, din Italia de sud, s'a întâmplat Miercuri noaptea un cutremur. S'a datărmat mai multe clădiri; sunt și răniți numeroși și câțiva morți.

Țarul tuturor rușilor, după întâlnirea sa cu regele Italiei va vizita pe Maiestatea Sa Monarhul nostru în cursul lunii lui Octomvrie. Întâlnirea se va face într'un port al mării adriatice, probabil la Pola.

Întâlnirea sultanului cu țarul. S'a terminat tratativele privitoare la vizita sultanului în Livadia și s'a stabilit toate amănuntele. Vor sosi la Livadia și Stolipin și Izvolski.

De ale țaranilor ruși. În apropiere de Cescov, în Polonia rusească, țărani din împrejurime au dat năvală asupra spitalei de holeră nou întocmit, i-au dărâmat, pe medicii i-au înlocuit, iar pe bolnavii de holeră i-au dus pe la locuințe. Țăranii cred, că spitalul nu i altceva, decât pricina epidemiei.

În Cluj a bătuit o mare vijelie, care a dat jos coperișe de case. Peatra și torentul de ploaie au făcut mărișoară pagubă.

Sărman prezident! Fallières, prezidentul republicii franceze, a fost în zilele trecute la Loupillon, locul său de naștere. Dl Fallières a vizitat pe mai mulți foști oamarași de școală, și s'a interesat cu deamăruntul de traiul lor. Unul dintr'ansii era proprietarul unui mare magazin de rufărie și spunea că de bine îi merge cu negustoria, iar după aceea întrebă pe Fallières: „Dar tu, cu ce te ocupi?” Cel întrebă răspunse, că acum e prezident al republicii. Fostul oamarad esclamă: „Se poate? Ah sărmanul meu amic, cât de mult te compătimești!”

O statistică. A apărut de curând în Paris o statistică, în care se arată că în Franța există astăzi peste trei mii de femei soritoare. Jamătate din numărul acesta, adecă o mie cinci sute, scriu novele și romane, trei sute se ocupă cu studii pedagogice, trei sute cincizeci fac versuri. Statistica mai spune, că se găsesc 360 de publiciste, care scriu mai ales la ziare de modă; veritabile publiciste, până acum, sunt numai douăzeci, — număr destul de mare dacă se ia în considerație, că mai înainte cu câțiva ani nu se găseau femei în redacțiile ziarelor.

Intrunirea tipografilor din provincie. Sâmbătă s'a intrunit în Budapesta la o adunare generală tipografi din provincie, hotărând să întrevină și ei la crearea unei legi nouă de industrie. S'a mai decis să se întocmească o tarifă unitară a tipăriturilor în provincie. S'a respins propunerea d'a se uni cu reuniunea tipografilor din capitală, pentrucă nu există între reuniunea aceasta și între cea provincială identitatea de interese. S'au mai discutat chestiuni privitoare la cursurile de instrucție, la sprijinirea în cazuri de boală și alte lucruri.

Iarăși moda. Din câteva orașe mai mari se vestește, că acul din așa numitele „pălării de dame” produce aproape zilnic grave nenorociri. Mai multe persoane au fost rănite, unele și-au perdut ochiul, altele s'au ales cu obrazul spintecat, ori cel puțin cu o lungă sgarietură, provenită din aceste ace uriașe, care se apropie deja de lungimea unor adevărate frigări, pentru a fi potrivite cu dimensiunile „pălărilor”.

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibiieni au mai dăruit: Nicolae Bordis, măestru cismar, din prilejul feriei al căsătoriei ficei sale Aneta cu dl Petru Stăngu cancelist la „Ardeleana” (Orăștie) cum și al împlinirii anului al 50-lea de vârstă cor. 250; Oct. Simtion hirotonit capelan și soția sa Augusta n. Urdea (Săcele), 2 cor.; Nicolae Comanici, notar (Gurărăului) și soția sa Ana n. Nicola, 1 cor.; Ilie Oltean, inv. (Ludoș), Ioan Stirban inv. (Topârcea), câte 20 bani și Eugen Tordășian, 10 bani.

Petrecere în Săliște. Duminecă în 29 August a. c. se va aranja în Săliște, la „Neted” și seara în pavilionul de joc, din partea „Junilor” o petrecere de vară cu jocuri naționale. În pauză va juca Călușerul și Bătuta. La caz de timp nefavorabil se va ținea numai în pavilion.

Apel!

Comuna bis. gr.-or. Tăuț a fost silită a începe zidirea unei biserici nouă.

Nedispunând de avere, în scopul acesta a făcut în mai multe rânduri arunc pe popor.

Fiind însă comuna foarte mică și din seamă afară săracă și aflându-ne și în un an rău, fără concursul obștei române ne este imposibil a o termina, necum a o și providea cu cele de lipsă.

Apelez deci și pe această cale către toți aceia, — fie din apropiere sau depărtare, — cari interes au și dragoste poartă în inimile lor față de altarul Domnului, și îi rog, ca să binevoiască a ne oferi mână de ajutor în scopul de mai sus, fie prin trimiterea de sume bănești, feșnice, candelă, candelabre, prapori, cărți bis. ș. a.

În speranță, că apelul meu va afla resunetul dorit în inimile române*)

Sunt

Tăuț, (Totfalud u. p. Metesd) la 24 Aug. 1909.

În numele parohiei rom. gr.-or.:

Dionisie Popovici
preot gr.-or.

Cărți și reviste.

Pasărea măiastră, poemă populară, de G. Baronsi, Valenii-de-Munte, tip. „N. R.” 1909. 83 pp. Prețul 30 de bani.

În clasa cultă, povestiri de Ion Agărbiceanu, Valenii-de-Munte, tip. „Neamul Rom.” 1909. Un vol. de 281 pp. Prețul: Lei 1.80.

Balade, din lit. pop. rom., adunate de C. N. Mateescu, cu o prefață de Nic. Iorga. Valenii-de-Munte, tip. „N. Rom.”, 1909. Un volum de 134 pp. Prețul: Lei 1.50.

*) Rog pe Dnii colegi a ceti parohienilor acest apel în biserică în Dumineca următoare.

Poezii, de G. Rotică, Valenii-de-Munte, tip. „N. R.”, 1909. Un volum de 100 pp. Prețul 60 bani.

„Negru Vodă și epoca lui”, de Dr. At. M. Marienescu, membru al „Academiei Române”. Lucrare publicată în analele Academiei Române, de unde a fost retipărită. Ilustrul și neobositul academician dovedește în interesanta sa lucrare, că Negru Vodă nu a fost numai o figură legendară, închipită, cum susțin unii dintre istoriografi români, ci a existat cu adevărat, și că sub conducerea lui au trecut cei din Țara-Obtului, la 1215, în Muntenia, întemeind principatul român transalpin. Arată cauzele cari au silit pe românii din țara Făgărașului să emigreze și ne prezintă pe Negru Vodă, al cărui nume de botăz era Radu, în adevărată lumină, ca domnitor înțelept și creștin bun. Prețul broșurei de mare valoare istorică e 50 bani, și se poate procura dela Academia Română din București, Calea Victoriei, numărul 135.

Din public.†)

Mulțămită publică.

Următorii P. T. Domni au binevoit a contribui la petrecerea aranjată de tinerii universitari de pe valea Hărtibaciului în 8 August în comuna Fofeldea:

N. Petrescu, 10 cor. A. Millea, notar, 5 cor. V. Bonea, preot, 3 cor. I. Maniu, Alex. Manoil, Iacob Nastase, câte 2 cor. P. Sopca, 1 cor. 20 b. I. Manoil, N. Bibu, S. Voicu, Pavel 20 b. I. Gădran, Ioan Bonea, preot, Toma Sava, primar, Petru Comșa, I. Comșa, R. Maiang, Dna Klärmann, câte 1 cor. Petru Făcea, Nic. Morariu, T. Popa, câte 80 b. Iacob Dumitru, I. Maiangu, G. Farcaș, câte 60 b. D. Iacob, I. Popa, I. Sava, P. Morariu, P. Nastase, Maria Roșoveț, V. Chirtop, I. Velțan, Ios. Neagu, P. Bailă, I. Bailă, P. Ciogu, Susana Gorea, I. Blaga, P. Faraon, I. Sopa, I. Achim, câte 40 b. Vasile Coman, 30 b. I. Boțan, I. Gruncea, V. Trifan, D. Bibu, M. Sava, R. Comșa, V. Iosof, M. Ciovică, N. N. P. Chiridon, I. Dobrotă, P. Sopa, T. Vecerzan, I. Blaga, I. Gliga, C. Coman, S. Popa, P. Felotă, N. N., T. Hordobet, I. Velțan, I. Roșoveț, T. Telea, câte 20 b., mai mulți laolaltă 1 cor. 10 b., toți din Fofeldea.

Glück, Ghijasa de sus, 10 cor. Stoichiță, primar, Porumbacul de jos, preotul Vasu din Găunoasa, dl Tatu, anteprenor, Cornățel, câte 4 cor. Matei Tomajagă, 2 cor. Dna Iosephi, Marpod, dna Eck, Nocrih, câte 3 cor. Oțoi, Cetea, Bernhardt, Alțina, Măndrunel, Cornățel, Fasching, Marpod, Pampu, Hozman, Florian Bologna, Marpod, câte 2 cor. Aug. Tichindelean, Alțina, 1 cor. 40 b. Pinciu, Hozman, Tatu, Tatu, Nucet, Malăncrăvean, Bărgăș, Mariora Roșoveț și S. Turtea, Săsaș, Laurean Dobrota, Cornățel, Popoviciu, Ighidorf, câte 1 cor. Olariu, R. Rociu, Nucet, Pinciu, Hozman, N. Păncu, câte 60 b. I. Todor, Hozman, I. Vasile, A. Vasile, V. Borcea, Cornățel, câte 40 b. I. Bologhe, Marpod, 30 b. N. Morariu, I. Morariu, Porumbacul de jos, V. Schneider, Marpod, Șindilă, Nocrih, M. Neagu, câte 20 b. Ulterior: Dl veterinar Ulrich, Nocrih, 3 cor. Ioan Alexandru, preot, Ilimbav, 2 cor. Total 118 cor. 10 b. Spesele au fost 109 cor. 86 b., restul de 8 cor. 24 b. s'a transpus școalei române gr.-ort. din Fofeldea.

Tuturor contribuitorilor pe calea aceasta le exprimăm mulțămita noastră. Din încredințarea Hozmanilor:

A. Millea jun.

Posta redacției.

„Un suflet sincer”. Primit cu mulțămită. În numărul viitor îi vom face loc.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Un maghiar să bea numai apă minerală ungară.

Societatea pe acții pentru exploatarea și exportul de

ape minerale ungare

Budapest, V.,
Báthory-utca 5,

aduce în circulație numai apă minerală, naturală ungară.

Prețul unei litre cu schimbul sticlei:

Boldizsár de Borsec, contra suferințelor cronice de stomah
Borsec, fântâna principală, contra gichtului
Kossuth de Borsec, contra anemiei
Matild de Bodok, apă acră alcalică
Baross, contra suferinței de rărunchi

Borhegyi, pentru întărirea urinei
Bohólt, apă răcoritoare
Előpatak, contra gâlbănărei
Maria de Rakosul de sus, contra catarului de gât
Hargitaliget, beutură răcoritoare

Horgász, producător de apait
Káson fântâna principală (Salutaris) cu iod și lithium
Repáti, apă acră
Selters sâcnian, contra suferinței cronice de stomah
Stoika, contra boalei de rinichi

Intrebați medicul D-Voastră și veți auzi, că rezultatul vindecător

al apei naturale minerale

și plăcutul ei gust nu e de comparat cu alte ape gazoase artificiale.

Cu apele noastre minerale ungare se pot înlocui toate apele vindecătoare din străinătate.

(60) 31—31

Depozite la: I. B. Misselbacher și L. Fuchs în Sibiu.

Nr. 9363 Epitr. 1909. [299] 1—3

Publicațiune.

Consistorul arhidiecezan dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice zidirea unei școale centrale elementare în Sibiu.

Ofertele închise și sigilate procurate cu timbru de o coroană și cu vadiu de 10% în bani gata, ori hârtii de valoare de la prețul strigării de 51.000 cor., sunt a se înainta la consistorul arhidiecezan la 17/30 Septembrie 1909 5 ore p. m. — cu declarație de cuprinsul că oferta de condiții de licitare, le-a subscris cu mâna proprie și se supune acelorora necondiționat.

Planurile, preliminarele de spese, condițiile de licitare se pot vedea în biroul referentului asesor Nicolau Ivan în orele oficiale până la ziua licitațiunii.

Sibiu din ședința consistorului arhidiecezan ca senat episcopesc ținută la 8/21 August 1909.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 606/909. [295] 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător din comuna Armeni, tractul Mercurei, se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salariul: 600 cor. din repartitie, și cu-artir. Cuincuenalele se compută începând dela alegere numai după cinci (5) ani de serviciu neîntrerupt la aceasta școală.

Cererele se vor înainta subscrisului oficiu, îndatorându-se cel ales a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei la sf. liturghie, iar înainte de alegere a se prezenta în biserică, spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Mercurea, la 10 August 1909.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurar
protopresbiter.**Concurs.**

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului de învățător cl. I la școala rom. gr. or. din Turches, protop. Brașov se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 600 cor. adică șesă sute cor. plătit în rate lunare anticipative.
2. Cuartir natural și un pătrar jugăr pământ.
3. Cuincuenalul îl va primi învățătorul după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Dela învățătorul ales se cere ca să țină strună în toate zilele pe lângă remunerațiunea de 1/3 parte din venitele dela epatrafir și să țină și școala de repetițiune.

Doritorii de a ocăpa acest post sunt rugați așterne suplicile lor la on. oficiul protopresbiterial în Brașov.

Din ședința comitetului parohial rom. gr. or. din Turches ținută în 9 Aug. 1909.

Ir. D. Eremia
prez. com. par.**Toma Bronea**
notar.

Văzut.

Brașov, 11 August 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. român al tractului Brașov.

Vasile Voinea
protopresb.

(298) 1—3

(296) 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățător, devenit vacant la școala noastră confesională gr. or. română din Băița protopresbiterialul Zarand să escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare.

Salariul împreună cu acest post e 800 cor. pe lângă alte accidente. Cuartir și grădină în natură.

Cu începutul anului școlar 1910/1911 să puna în perspectivă urcarea salariului la 1000 coroane sau prin ajutor de Consistor sau dela stat.

Învățătorul care va fi ales, va fi deobligat a conduce băieții în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei la sfânta liturghie; va instrui băieții în religie și va ține școala de repetiție. Cel ce va ști conduce corul bisericesc va fi preferit.

Cuincuenalul să compută începând dela alegere numai după cinci ani de serviciu la această școală.

Concurenții la acest post au așterne cererile instruite conform normelor în vigoare Prea Onorabilului oficiu protopresbiterial al Zarandului în termenul indicat îndatorați fiind a se prezenta înainte

de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a face cunoștință cu poporul și spre ași arăta desteritatea în cântări.

Din ședința comitetului ținută la 6 August 1909.

Băița, la 6 August 1909.

George Drăgan
paroh prez.**Nicolau Popica**
notar.

Nr. 694/1909.

Vidi:

Vasiliu Damian
protopop.

Nr. 663/909

[268] 2—3

Concurs.

În urma ordinului Preavenerabilului Consistor Arhidiecezan dto 23 Iulie a. c. nr. 8609 Școl. se publică concurs comitativ din oficiu pentru posturile învățătoarești din comunele: 1. Buceș, 2. Grohot, 3. Mihaleni, 4. Prihodiște-Tătărești, 5. Rovina și 6. Șesuri.

Emolumentele sunt cele usitate la cari pentru a se satisface noiei legii școlare se va cere întregirea dela stat.

Refectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în zi de Duminecă ori sărbătoare spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să propună religie, să țină școală de repetiție, să conducă în Dumineci și sărbători elevii la biserică și să cânte cu ei la sf. liturghie.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigoare până inclusive 25 August v. a. c.

Cei cu praxă au așterne documente despre serviciul lor neîntrerupt eventual că din ce motiv au întrerupt praxa.

Brad, la 3 August 1909.

Vasile Dămian
protopresbiter.**Publicare de licitație.**

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preavenerabilul Consistor Arhidiecezan Nr. 8765 Școl. din 23 Iulie a. c. să dă în întreprindere pe cale de licitațiune publică minuenă zidirea școalei gr. or. din Ludești-Costești protopresbiterialul Orăștiei.

Materialul necesar precum: piatra, cărămida, nășul și lemnul de clădire îl prestează comunele.

Licitațiunea se va ține la Duminecă în 5 Sept. st. n. a. c. la 1 oră p. m. în cancelaria oficiului parohial. Prețul strigării 9335 cor. 87 bani.

Licitanții înainte de începerea licitațiunei au a depune vadiu de 10% în bani gata, sau hârtii de valoare. Ofertele închise au a se înainta oficiului parohial până la 11 ore a. m. în ziua licitațiunei.

Comitetului parohial îi stă în drept a concretde cu lucrarea pe ori cine dintre minus-oferenți.

Planul, preliminarul ee spese și condițiunile se pot vedea la oficiul parohial din Ludești.

Ludești, la 6/19 August 1909.

Comitetul parohial:

Vasiliu Bolean
paroh și prez.**Vasile Gavriloi**
notar.

Vidi:

Vasile Domșa

(294) 2—3

adm. prot.

Edict de vânzare asupra realităților masei din Concurs.

Subscrisul, ca curatorul masei din concursul falimentatului Victor Onițiu, negustor de spițerie și delicatose, în urma hotărârei comitetului Concursual public spre luarea la cunoștință, ca apartinentele masei luate

I, în inventarul concursului sub rubricile 46—2202 în preț de cumpărare de 17232 coroane 92 fileri și cu 7759 cor. 93 fileri prețuite. anume: marfa de spițerie, oleiu vin liquer, ape minerale etc. cât și

II, pretensiunile din cărțile de prăvălie conscrise sub rubricile 2321—2461, se vând prin facerea ofertelor închise concurente.

Ofertele închise provăzute cu subscrierea numelui întreg și locinței exacte sunt a se preda subscrisului curator al masei, sau lui Dr. Oscar Cabdebo, avocat în Sibiu, și presidentul comitetului de concurs — până în ziua de 31 August Marti st. n. a. c. la orele 12 a. m. Pe lângă depunerea vadiului și anume referitor la masa de sub

I, de 1000 coroane și

II, de 200 coroane; ofertele sosite mai târziu nu se primesc și nu se iau în considerare.

Atât asupra masei, de sub I, cât și asupra celei de sub II, se pot face oferte și separat.

Comitetul va desface ofertele sosite la ședință, care se va ține în 31 August Marti

st. n. a. c. la 3 ore d. a. în cancelaria advocatului Dr. Oscar Cabdebo, str. Măcelarilor 33, când și apoi curatorul masei cu acela, care permite mai mult — presupunând că pentru magazinul de marfă cel puțin 6000 coroane, iar pentru pretensiuni 1200 coroane a oferit va lega contractul de vânzare. Vadiul ofertului care satisface condițiilor sus-amintite mai favorabile, se va deținea și respectivul proprietar al ofertului e dator ca în decurs de 3 zile se lege contractul de vânzare cu curatorul masei, să-și predea marfa și să plătească după detragerea vadiului restul din preț de cumpărare la mâna curatorului masei.

La cas de cumpărătorul nu satisface condițiilor de licitație, vadiul depus îl pierde în favorul masei și prelângă acea masa va putea dispune liber de obiecte, acelea la caz le poate vinde altuia, iar cumpărătorul în-târziator e dator să plătească diferența prețului; însă la caz, de se vinde cu un anumit plus, acela nu-l compete.

Taxa erarială de pe a III scala după prețul de cumpărare cât și spesele împreunate cu cumpărare și vânzare e dator se le supoarte cumpărătorul.

Observ, că localul băcăniei împreună cu magaziiile apartinătoare le are până în 1-ma Octomvrie a. c. st. n. masa în arândă și cumpărătorul până la acest termen le poate avea încă sub arândă în urma conțelegerei separate cu mine, eventual i se va concede să țină acolo și vânzarea marfei din mână liberă.

Masa din concurs nu ea asupra-și nici o responsabilitate, nici referitor la cuantitatea și calitatea marfei, nici asupra sustărei pretensiunilor și posibilității, de a le putea încassa.

Realitățile din concurs prin mijlocirea mea în localul din strada Măcelarilor nrul 20 ori și când stau la vedere.

Dr. Lázár Mátyás, avocat
curatorul masei concursuale.
Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 23.
(291) 2—3

Nr. 108/1909. [289] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din Dombos (Valendorf) tractul Cohalmului se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: salar anual de 600 coroane până la 1 Iulie 1910 ear de atunci incolo 1000 coroane din cassa bisericea, cuartir natural în edificiul școalei corăspunzătoare, și folosirea grădinei prescrise de lege. Cuincuenalele se vor computa numai dela intrarea în serviciul acestei școli.

Cererile și documentele prescrise să se trimită subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Cohalm, în 20 Iulie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresb.

Nr. 610/1909. [293] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățător în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Sohodol bis.** nouă cu salar de 600 cor. din cari 280 cor. din fondul bisericesc destinat pentru susținerea școalei și 320 cor. ajutor dela stat, cuartir și grădină.

2. **Fundata** cu salar de 600 cor. cuartir și grădină.

3. **Mociul superior** cu salar de 600 cor. cuartir și grădină.

4. **Mociul inferior** cu salar de 600 cor. cuartir și grădină. După întregirea posturilor învățătoarești se va cere întregirea salariilor în sensul articolului de lege XXVII din 1907 dela stat.

Învățătorii aleși pe lângă celelalte îndatoriri sunt obligați a propune și religieuna în școala de toate zilele și în cea de repetițiune să conducă elevii în Dumineci și sărbători la biserică să cânte cu ei sfânta liturghie și să formeze cor bisericesc fără altă remunerațiune.

Cuincuenalele se compută începând dela alegere numai după 5 ani neîntrerupt la a ceste școale.

Refectanții la vre-unul din aceste posturi, au a-și înainta rugăile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Zernești, în 6 August 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Brașovului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
protopop.**Răniri**de tot felul trebuie cu îngrijire păzite
contra necurățeniei

căci prin aceasta și cea mai mică rană se poate prefăce în rană rea și greu vindecabilă. De 40 ani numita alifie muietoare: alifie de casă de Praga, e un mijloc de legat demn de încredere. Aceași apă rănile, alina aprinderea și durerile, are efect bun și grăbește vindecarea.

Zilnic expedițiuni postale.

1 Dosă 70 bani. Se expediază franco în toate părțile monarhiei Austro-Ungare contra trimiterii prin mandat postal 4 Cor. 3-16 4 Dose, 4 Cor. 7—10 Dose.

Toate părțile embalajei poartă marca legală (343) 19—20 de apărare.

Depot general:

B. FRAGNER, furnisor c. și r.
Farmacia „LA VULTURUL NEGRU”,
Praga, Kleinseite 203, Colțul str. Neruda.
Depozite în farmaciile Austro-Ungariei și la
I. v. Török, Dr. L. Egger și I. Egger, farmacia în Budapesta.

Epilepsie.

Cine suferă de epilepsie, sgăriciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceasta. Se capătă gratuit și franco prin (281) 6—52 priv. Farmacia la Lebedă Frankfurt a/M.

Muschong, Baia Buziaș.**Phönix de Buziaș**

vindecă și improspătează. Ajută admirabil la boale de rărunchi și beșica udului, la catarurile cronice de rărunchi, la formări de piatră urinală și la boalele cataralice ale organelor pentru aer și a organelor de separare. Recomandată de medici. Depozit general în Sibiu la firma **Carol Albrecht**.
(208) 8—12

Putere enormă

nu are fiecare om, dar fiecare, care se simte în continuu slab, ostenit și sleit, pe care-l dor membrele, care trăește fără curaj și energie, să folosească ocazia, de a face cunoștință cu o recunoscută metodă de vindecare, prin care poate să-și recăpăte puterile sale trupești și spirituale și sănătatea. Cărtica despre „Moderna metodă electrică de vindecare”, dă deslușiri exacte despre tratamentul nostru.

Dacă nu pute-ți să ne cercetați personal, adresați-Vă nouă în scris cu provocare la această gazetă și noi Vă vom trimite cu plăcere gratuit broșura noastră.

Int. ord. med. **ELECTRO-VITALIZER**
Budapest IV. Károlykört 2. Mezzanin 51.

Ioan Szvetlik, Alsóféher-kut, scrie în 29 Decembrie 1908. M. Stim. Dle Doctor! Îmi pare bine că Vă pot comunica că răgălele acre sunt cu totul delaturate. Eu sunt de un temperament foarte vesel și pofta de lucru m'a apucat iară. Mersul îmi este mai ușor și mai elastic; cu un cuvânt mă simt în toată privința mult mai bine. Aparatul încă tot îl mai folosesc, funcționează perfect.

Coupon pentru o carte gratuită.

Cătră

Int. ord. med. **ELECTRO-VITALIZER**
Budapest, Károlykört 2. Mezzanin 51.

Rog trimiteți-mi opul pentru domni și dame:

Tratat despre electro-terapia modernă gratis și franco în plic închis.

Numele:

Adresa:

(266) 4—4